

Zien en behandelen in Zambia

Met azijn en CO₂ zijn voorstadiën van baarmoederhalskanker eenvoudig op te sporen en te behandelen. Een goedkope, doeltreffende methode die heel geschikt is voor ontwikkelingslanden, waar baarmoederhalskanker veel voorkomt en vaak dodelijk afloopt. Maar hoe simpel dit ook klinkt: het opzetten van een screenings- en behandelingstraject in Zambia is nog niet zo makkelijk, ontdekte LUMC-arts Tess Meuleman.

door **Els van den Brink** foto's **Tess Meuleman**

Eind december vertrok Tess Meuleman, arts bij de poli Verloskunde van het LUMC, naar een dorpje in Zambia. Haar vriend Bas Vestjens werkte daar als tropenarts in een missieziekenhuis. Meuleman zou haar vriend tijdens haar verblijf assisteren bij operaties, bevallingen en visites. Daarnaast besloot ze zich ook in te zetten voor een programma tegen baarmoederhalskanker.

Azijn en cola

Bij de voorbereidingen van haar reis naar Zambia, kwam Meuleman in contact met professor Lex Peters, gynaecoloog in het LUMC en oprichter van de stichting Female Cancer Foundation. Deze stichting zet zich in voor de screening en behandeling van (voorstadia van) baarmoederhalskanker in ontwikkelingslanden. Baarmoederhalskanker is een ziekte die in ontwikkelingslanden veel vaker voorkomt dan in Nederland. Jaarlijks worden ruim 500.000 vrouwen getroffen, van wie meer dan de helft de ziekte niet overleeft. Meuleman besloot om in Zambia een programma op te zetten tegen baarmoederhalskanker, volgens de methode van de Female Cancer Foundation. Dankzij deze 'see & treat' methode kunnen lokale ver-

Instructie van het medisch personeel

pleegkundigen vrouwen screenen op voorstadia van baarmoederhalskanker en zo nodig meteen behandelen. Voor minder dan tien euro per persoon. "Ik ben echt verliefd op dit project, omdat het zo eenvoudig werkt", vertelt Meuleman enthousiast. Voor de behandeling is weinig meer nodig dan azijn uit de lokale supermarkt en een gasfles CO₂. En CO₂ is in principe beschikbaar in elk land waar cola wordt gedronken. De verpleegkundige stipt de baarmoedermond aan met azijn, waardoor afwijkende cellen wit kleuren. Deze kan ze vervolgens vernietigen door ze te bevriezen met vloeibaar CO₂.

Opstartproblemen

Meuleman vond een stichting die haar plannen wilde financieren en nam vanuit Nederland het nodige materiaal mee. "Ik kwam heel enthousiast aan en wilde meteen beginnen", vertelt Meuleman. Dat viel helaas tegen. "Mensen vonden ons veel te voortvarend. In het ziekenhuis konden ze wel waarderen dat wij zo snel en efficiënt werkten, maar zelf wilden ze niet op die manier functioneren." De opstartproblemen namen bijna de volledige twee maanden in beslag. Een gasfles CO₂ moest Meuleman uit de hoofdstad (op 500 kilometer afstand) ophalen, een lokale technicus moest een passende aansluiting fabriceren en ten slotte dreigde een Zambiaanse collega-arts de politie erbij te halen, omdat ze geen formele toestemming hadden aangevraagd. Na tal van gesprekken tot op ministerieel niveau kwam de zaak uiteindelijk rond, mede dankzij een fax vanuit Leiden met een hele serie aan stempels en handtekeningen.

Eerste behandeling

De laatste week in Zambia had Meuleman nog net tijd om daadwerkelijk met het programma aan de slag te gaan. Ze vond vijf lokale medewerkers die de methode wilden leren en voorlichting wilden geven aan de bevolking. Meuleman en Vestjens zijn hen direct gaan trainen, en hebben daarnaast gezorgd voor de nodige flyers en een commercial op de lokale radio. "We konden die week gelijk al veertig mensen screenen. Twee bleken al kanker te hebben, zes hadden voorstadia die we direct konden behandelen. Na de eerste behandeling was ik enorm blij. Ik vind het echt een overwinning dat het project is geslaagd", vertelt Meuleman. De lokale medewerkers zullen het nu verder zelf moeten doen, aangezien Vestjens eind maart ook naar Nederland terugkeerde. Meuleman en Vestjens blijven op afstand wel betrokken door regelmatig contact en financiële ondersteuning. "We hopen later nog terug te gaan om de stand van zaken te bekijken." ■

'Ik ben echt verliefd op dit project, omdat het zo eenvoudig werkt'

Tess Meuleman demonstreert de see-and-treat-instrumenten